

Universitatea Tehnică a Moldovei

CLAUZE ABUZIVE ÎN CONTRACTE

Student: Cireș Alina

**Coordonator: Bostan Ina
conf. univ., dr.**

Chișinău, 2023

CUPRINS

ADNOTARE	2
LISTA ABREVIERILOR.....	3
INTRODUCERE.....	4
1. ASPECTE LEGALE ȘI DOCTRINARE PRIVIND CLAUZELE ABUZIVE ÎN CONTRACT.....	8
1.1 Aspecte doctrinare privind clauzele abuzive.....	8
1.2 Aspecte legale privind clauzele abuzive.....	11
1.3 Aspecte comparative ale clauzelor abuzive contractuale cu doctrina și legislația altor state.....	15
1.4 Concluzii asupra capitolului 1.....	20
2. ASPECTE GENERALE PRIVIND CLAUZELE CONTRACTUALE ABUZIVE.....	22
2.1 Contextul istoric al apariției și dezvoltării conceptului de clauză abuzivă.....	22
2.2 Definiția conceptului de clauzei abuzive în contracte.....	31
2.3 Condițiile apariției clauzelor abuzive contractuale.....	38
2.4 Concluzii asupra aspectelor generale referitoare la clauzele abuzive contractuale.....	45
3. EFECTELE CLAUZELOR ABUZIVE CONTRACTUALE.....	47
3.1 Efectele clauzelor abuzive contractuale asupra consumatorului.....	47
3.2 Efectele clauzelor abuzive contractuale asupra profesionistului.....	51
3.3 Efectele clauzelor abuzive în contractele de consum.....	56
3.4 Efectele clauzelor abuzive în contractele de credit.....	62
3.5 Concluzii privind efectele clauzelor abuzive contractuale.....	65
4. ASPECTE PRACTICE PRIVIND CLAUZELE ABUZIVE. PRACTICA JUDICIARĂ.....	67
CONCLUZIE.....	74
BIOBLOGRAFIE.....	80

ADNOTARE

La teza de licență „ Clauze abuzive în contracte ”

Nume, prenume: Cireș Alina

Structura lucrării: adnotări în două limbi, lista abrevierilor, introducere, 4 capitole, concluzii și recomandări, bibliografie.

Cuvinte cheie: clauze abuzive, protecția consumatorului, consumator, profesionist, contracte de adeziune, contract de credit bancar, răspundere, negociere, dezechilibru.

Actualitatea temei abordate: Actualitatea și importanța temei abordate se demonstrează prin aceea că societatea contemporană în care locuim este construită pe baza modelului economic de piață liberă, bazată pe relațiile dintre cerere și ofertă.

Cercetarea noastră își justifică importanța științifică prin faptul că se fundamentează pe efectuarea unui studiu aprofundat, bazat pe legislația Republicii Moldova, legislația primară și secundară a Uniunii Europene, jurisprudența instanțelor naționale din Republica Moldova, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și elemente de jurisprudență comparată, prin observarea practicii instanțelor naționale din România.

Scopul lucrării: lucrarea își propune ca scop efectuarea cercetării științifice în vederea fundamentării, identificării și analizei condițiilor generale dar și a particularităților clauzelor contractuale abuzive din contractele încheiate cu consumatorii din prisma legislației și jurisprudenței din Republica Moldova, România și Uniunea Europeană.

Obiectivele lucrării: analiza și definirea conceptului de clauză contractuală abuzivă și a particularităților determinate de natura contractelor încheiate cu consumatorii; determinarea și analiza condițiilor stabilite de legislație și jurisprudența comparată pentru ca o clauză contractuală să fie considerată abuzivă; concretizarea și argumentarea particularităților clauzelor contractuale abuzive folosite în cadrul contractelor încheiate cu consumatorii precum contractele de credit.

Noutatea și originalitatea lucrării: teza abordează evidențierea trăsăturilor clauzelor abuzive prin analiza legislației și a practicii instanțelor de judecată din Republica Moldova, România și practica Curții de Justiție a Uniunii Europene. Noutatea cercetării constă și în identificarea imperfecțiunilor legislative.

Semnificația teoretică: conținutul lucrării poate servi în calitate de ghid teoretic pentru perfecționare și suport didactic în cadrul disciplinelor: drept civil și dreptul protecției consumatorilor.

Valoarea aplicativă: lucrarea dă posibilitatea transpunerii în practică a studiului elaborat, are comandărilor și propunerilor de lege ferenda efectuate în vederea îmbunătățirii cadrului normativ din domeniu.

ANNOTATION

To the bachelor's thesis "Abusive words in conflict"

Last name, first name: Cireș Alina

Key words: abusive language, consumer protection, consumer, professional, financial debt, liability, negotiation, imbalance.

Structure of the paper: annotations in two languages, list of abbreviations, introduction, 4 chapters, conclusions and recommendations, bibliography.

The actuality of theme: The actuality and importance of the addressed theme is demonstrated by the fact that the contemporary society in Sare Iosum is built on the basis of the economic model of the free market, based on the relations between the greenhouse and the offer.

Our research justifies its scientific importance by the fact that it is based on an in-depth study, based on the legislation of the Republic of Moldova, the primary and secondary legislation of the European Union, the jurisprudence of the national courts of the Republic Moldova, the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union and elements of comparative jurisprudence, by observing the laziness of the national courts in Romania.

The purpose of the study: the study aims to carry out scientific research in order to establish, identify and analyze the general but also the particularities of the abusive relationships in the relationships concluded with the consumers in the pris according to the legislation and jurisprudence of the Republic of Moldova, Romania and the European Union.

The objectives of the study: the analysis and definition of the concept of abusive trade-off and the particularities determined by the nature of the relationships concluded with consumers; the determination and analysis of the conditions established by the legislation and the jurisprudence somparated for a conflicting purpose to be considered abusive; The identification and argumentation of the particularities of the abusive terms used in the context of the contracts concluded with the consumers, presumably the credit contracts.

The novelty and originality of the study: the thesis addresses the highlighting of the features of abusive slander by analyzing the legislation and the practice of the courts of the Republic of Moldova, Romania and the practice of the Court of Justice of the European Union. The novelty of the revision also lies in the identification of legislative imperfections.

Theoretical significance: the content of the study can serve as a theoretical guide for improvement and didactic support within the disciplines: civil law and consumer protection law.

The applicative value: the study gives the possibility of translating the elaborated study into practice, of the orders and the proposals of the law carried out in order to improve the normative framework in the field.

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei abordate. Tematica clauzelor abuzive din cadrul relațiilor consumeriste, prezintă un interes sporit atât sub aspect teoretic, dar și practic. Pe de o parte raporturile juridice de consum reprezintă una dintre bazele unei societăți civilizate bazată pe economia de piață și pe de altă parte reprezintă un izvor material datorită numărului tot mai mare de raporturi juridice contractuale care se încheie între consumatori și profesioniștii din , lucru care revendică necesitatea reglementării pe cale oficială sau pe cale jurisprudențială a acestor relații sociale.

De aceea, este important să se evite aducerea atingerilor drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor în urma interpretării restrictive a condițiilor răspunderii civile pentru folosirea clauzelor abuzive în contracte și pe această cale să se ajungă la lipsirea de protecție a consumatorilor.

Însă, în egală măsură este important să fie evitată perpetuarea interpretărilor extensivă a condițiilor răspunderii civile pentru folosirea clauzelor abuzive în contracte, pentru că acest lucru ar semnifica negarea principiului legalității răspunderii civile a profesioniștilor și o restrângere nedereaptă a drepturilor profesioniștilor.

Teza de licență debutează cu analiza conceptelor fundamentale care definesc clauzele abuzive, prin analiza elementelor definitorii ale acestui element contractual și realizează o clasificare a acestuia față de criteriile clasice stabilite de teoria generală a dreptului civil.

Într-o primă etapă, în ceea ce privește conceptul de clauză abuzivă în contractul cu consumatorul, studiul s-a axat pe analiza actelor normative naționale și comunitare, dar și a făcut referire și la optica doctrinară și jurisprudențială (Curtea de Justiție a Uniunii Europene și hotărâri relevante pronunțate de instanțele naționale din Republica Moldova și România).

Actualitatea și importanța temei abordate se demonstrează prin aceea că societatea contemporană în care locuim este construită pe baza modelului economic de piață liberă, bazată pe relațiile dintre cerere și ofertă.

Cercetarea noastră își justifică importanța științifică prin faptul că se fundamentează pe efectuarea unui studiu aprofundat, bazat pe legislația Republicii Moldova, legislația primară și secundară a Uniunii Europene, jurisprudența instanțelor naționale din Republica Moldova, jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și elemente de jurisprudență comparată, prin observarea practicii instanțelor naționale din România.

Cercetarea acestor aspecte prezintă interes din punctul de vedere al delimitării tendințelor care prefigurează conținutul instituției clauzelor abuzive aplicabile în domeniul contractelor din domeniul consumerist.

Condițiile abuzive se referă la prevederile din contracte sau acorduri care sunt considerate a fi nedrepte sau unilaterale, și care, drept efect, pot plasa partea contractantă, cel mai des fiind consumatorul, într-un dezavantaj semnificativ. Aceste clauze adesea iau forma unor termeni ascunși sau scriși neclar în noțiuni legale și pot fi dificil de înțeles de către oameni, ceea ce face dificil să știe pentru ce se asumă prin consimțirea condițiilor contractuale la semnarea actului.

În general, utilizarea contractelor cu conținut abuziv poate avea consecințe grave pentru consumatori, ducând la pierderi financiare, dispute legale și vătămări ale drepturilor lor legale.

Prin prisma celor expuse se relevă actualitatea temei, fapt ce impune efectuarea unui studiu amplu privind răspunderea juridică pentru folosirea clauzelor abuzive privind abordările teoretice, cât și practice din domeniu, precum și formularea unor propuneri de interpretare și de aplicare a prevederilor legale în raport cu tendințele actuale ale jurisprudenței comunitare, dar și elaborarea unor propuneri de lege ferenda cât și propuneri de interpretare a cadrului legal actual.

Obiectul cercetării îl constituie raporturile care izvorăsc din contractele în conținutul cărora au fost incluse și depistate clauze abuzive. De asemenea, această teză de licență încearcă să examineze unele probleme recurente în litigiile legate de caracterul inechitabil al unei clauze contractuale

Scopul și obiectivele propuse în teza. Scopul tezei rezidă în efectuarea cercetării științifice în vederea fundamentării, identificării și analizei condițiilor generale dar și a particularităților clauzelor contractuale abuzive din contractele consumeriste din prisma legislației și jurisprudenței din Republica Moldova, România și Uniunea Europeană.

Obiectivele cercetării stabilite de prezenta lucrare sunt următoarele:

1. analiza și definirea conceptului de clauză contractuală abuzivă, redată în cadrul teoretic, în scopul stabilirii trăsăturilor generice ale acestor clauze, dar și particularitățile determinate de natura contractului de consum;
2. determinarea și analiza condițiilor stabilite de legislație și jurisprudența comparată pentru ca o clauză să fie considerată abuzivă;
3. concretizarea și argumentarea particularităților clauzelor contractuale abuzive în domeniul contractelor de consum;
4. identificarea și examinarea particularităților acțiunii în restabilirea echilibrului contractual;

5. propunerea argumentată a remedierilor legislative în scopul perfecționării conținutului reglementărilor legale privind instituția răspunderii pentru folosirea clauzelor contractuale abuzive în contractele de consum.

Gradul de nouitate a temei. Constă în aceea că teza de licență realizează o definiție și cercetare a trăsăturilor distinctive ale clauzelor abuzive în contractele uzuale.

Teza reprezintă o încercare de realizare a unei ample investigații științifice a instituției clauzelor abuzive în materia contractelor, fiindcă aceasta a fost mai puțin supusă cercetării în cadrul teoretic autohton.

Aspectul inovativ al cercetării constă în cercetarea caracteristicilor condițiilor esențiale ale clauzelor abuzive în contracte, evidențierea trăsăturilor acestora, precum și caracterizarea amplă a acestora prin analiza practicii instanțelor de judecată naționale, parțial a României, practica Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).

Noutatea cercetării constă și în identificarea imperfecțiunilor legislative, precum situațiile de paralelism juridic, conflicte de transpunere și formularea propunerilor de interpretare a dispozițiilor legale în vederea îmbunătățirii cadrului normativ existent.

Suportul metodologic și teoretico-științific al lucrării. Suportul metodologic al tezei de licență îl constituie tezele fundamentale ale filosofiei, teoriei generale a statului și dreptului, dreptului civil, dreptului consumatorilor, dreptului administrativ precum și ale altor discipline juridice și socio-umane care reflectă tema investigată.

Metodologia folosită în cadrul acestor teze este bazată pe o strategie mixtă de metode care combină adunarea și analizarea de date cantitative și calitative, această abordare multi-metodologică fiind necesară pentru a analiza conceptul de clauză abuzivă și fundamentele acesteia din diferite perspective.

Caracterul complex al studiului determină diversitatea metodelor, procedurilor și tehnicilor utilizate: metode științifice generale (gramaticală, logică, sistematică, istorică, comparativă, tipologică); metode sociologice (analiza erorilor) și juridice (formal juridică, juridică comparată).

În acest scop, o serie de materiale naționale și internaționale au fost studiate pentru a înțelege practica din acest domeniu, dar și pentru a identifica și separa principalele elemente ale temei. La întocmirea prezentei cercetări ne-am bazat pe studierea materialului doctrinar-teoretic, normativ-legislativ și practic, fiind obținute astfel unele rezultate științifice ale căror conținut nu epuizează problema în cauză, dar prin care se pretinde crearea unei viziuni noi asupra acesteia.

Baza teoretică, metodologică și empirică a tezei o constituie: legislația națională și cea străină, literatura juridică de specialitate autohtonă și lucrările unor savanți din România, Republica Moldova, Rusia, Franța etc.

Structura tezei. Cercetarea de față, este elaborată în baza regulamentului privind scrierea și perfectarea tezelor de licență și este structurată după cum urmează:

Introducerea care conține referiri privind actualitatea temei investigate, scopurile și obiectivele stabilite ale lucrării, metodologia și procedeele utilizate pentru investigarea completă și corectă a temei abordate, importanța teoretică și valoarea aplicativă a tezei și sumarul compartimentelor lucrării ce reflectă pe scurt conținutul tezei.

Capitolul I, intitulat *Aspecte doctrinare și legale privind clauzele abuzive în contracte* ne oferă definiția și încadrarea subiectului în literatura de cercetare a jurisprudenței, dar și expunerea expres a legii, ca rol diriguitor în reglementarea relațiilor sociale contractuale.

Capitolul II, *Aspecte generale privind clauzele abuzive contractuale* dezvoltă noțiunea clauzelor abuzive din perspectivă istorică și contemporană, clasificând formele și tipurile de clauze abuzive formate teoretic și ulterior întâmpinate în practică.

Capitolul III, prezintă *Efectele clauzelor abuzive* asupra subiecților contractuali, în diferite tipuri de contracte, din care cele analizate fiind contractele de consum și contractele de credit.

Capitolul IV al acestei lucrări a fost destinat *aspectelor practice* privind clauzele abuzive, ce vine să analizeze practica judiciară în domeniu.

Încheierea tezei vine să sintetizeze cele studiate, concluzionându-se printr-o serie de recomandări practice referitoare la problematica cercetată.

BIBLIOGRAFIE

Acte normative

1. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1 din 12.08.1994.
2. Codul Civil al Republicii Moldova. Nr.1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.82-86 din 22.06.2002.
3. Legea Republicii Moldova privind protecția consumatorilor. Nr.1453 din 25.05.1993. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 10/281 din 30.10.1993, abrogată.
4. Legea Republicii Moldova privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13.03.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 176-181 din 27.06.2011.

Monografii, articole de specialitate

5. Antohi L. Comentariul Codului civil al RM. Chișinău: ARC, 2006.
6. Băieșu A., Plotnic O. Dreptul protecției consumatorilor. Suport de curs. Chișinău: Cartierul Juridic, 2014.
7. Beauchard J. Droit de la distribution et de la consommation. Paris: PUF, 1996.
8. Besson A. Le contrat d'assurance et la morale. Etudes offertes à G. Ripert. Revue générale du droit des assurances. Paris: Dalloz, 1950.
9. Boilă L.R. Argumente privind consacrarea abuzului de drept ca o ipoteză distinctă de răspundere civilă în dreptul român. În: Pandectele române, nr. 3, 2011, p. 30-35.
10. Bostan I., Burciu A., Grosu V. Consumatorismul și politicile privind protecția consumatorismului în spațiul comunitar. În: Revista Economie teoretică și aplicată, 2010, nr. 3, p. 17-32.
11. Bourgoignie Th. Eléments pour une théorie du droit de la consommation. Paris: Ed. Story-Scientia, 1988.
12. Buruiană M., Efrim O., Eșanu N. Comentariul Codului Civil al Republicii Moldova. Chișinău: ARC, 2005.
13. Buruiană O. Comentariul art.712 din Codul civil al RM. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005.
14. Buruiană O. Comentariul art.718, art.719 din Codul civil al RM. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005.
15. Calais-Auloy J., Steinmetz F. Droit de la consommation. Paris: Dalloz, 2006.
16. Cara A. Drept Civil. Teoria Generală a Obligațiilor. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015.

17. Carmet O. Réflexion sur les clauses abusives au sens de la loi n°78-23 du 10 janvier 1978. In: R.T.D.com 1982, nr.1, 2, p. 22-26.
18. Cazac O. Adnotare introductivă la capitolul Clauzele abuzive. Chișinău: Cartierul Juridic.
19. Chirică D. Principiul libertății de a contracta și limitele sale în materie de vânzare-cumpărare. În: Revista de Drept Comercial, nr. 6, 1999, p. 44-49.
20. Cimil D. Calificarea raporturilor contractuale. Studiu monografic. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013.
21. Cimil D. Criteriile de calificare a clauzelor abuzive. În: Revista Institutului Național al Justiției, nr.1, 2013, p. 12-18.
22. Cojocaru V., Plotnic O. Clauzele abuzive în contractele de consum. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2013.
23. Dascălu D. Considerații privind protecția intereselor economice ale consumătorilor în contractele de adeziune cu clauze abuzive. În: Revista de drept comercial, 1999, nr. 1, p. 51-57.
24. Delvolve V. P. La question du commerce et la protection et l'information du consommateur. Bruxelles: Jeune Barreau de Bruxelles, 1991.
25. Drăgulănescu N. Protejarea consumatorilor – obiect prioritar al oricărui guvern. București: Economistul, 1991.
26. Eminescu Y. Tratat de drept civil. Partea generală. București, 1997.
27. Enache C.D. Clauze abuzive în contractele încheiate între profesioniști și consumatori; practică judiciară. București: Hamangiu, 2012.
28. Fagnart J.L. Les pratiques du commerce et la protection et l'information du consommateur. Bruxelles: Editions du Jeune Barreau, 1991.
29. Gaudemet-Tallon H. Les conventions de Bruxelles et de Lugano, Compétence internationale, reconnaissance et exécution des jugements en Europe. Paris: L.G.D.J., 1996.
30. Gherasim D. Buna credință în raporturile juridice civile. București: Lumina Lex, 1981.
31. Ghestin J. La protection de la partie faible dans les rapports contractuels. Paris: L.G.D.J., 1996.
32. Goicovici J. Dreptul consumației. Cluj-Napoca: Sfera Juridică, 2006.
33. Goicovici J. Formarea progresivă a contractului. București: All Beck, 2009.
34. Golub S. Comentariul art.513 din Codului civil al RM. Chișinău: Cartierul Juridic, 2005.
35. Hanga V., Bob M.D. Curs de drept privat roman. București: Universul Juridic, 2013.
36. Ielics B. Consumatorii și piața. Timișoara: Editura de Vest, 1999.
37. Ionescu M. A., Ghigea V., Ochean L. Uzul și abuzul de drept în contractele de adeziune. Evoluție și analize comparative de centenar în domeniul bancar românesc. București: UJ Premium, 2020.

38. Jakota M.V. Dreptul roman. Iași: Ed. Fundației „Chemarea”, 1993.
39. Kullmann J. Remarques sur les clauses réputées non écrites. In: Dalloz, 1993, nr. 59, p. 179-183.
40. Larombiere L. Théorie et pratique des obligations. Paris: Dalloz, 1857.
41. M. Floare. Reaua-credință precontractuală în cazul contractelor nespeciale în noul Cod civil și în dreptul comparat. În: Revista română de drept privat, nr. 3, 2012, p. 101-110.
42. Mihai E. Noțiuni din dreptul comun implicate în reglementarea clauzelor abuzive. În: Revista Curentul Juridic, 2010, nr. 4, p. 25-31.
43. Minea E.M. Clauzele abuzive în contractele de asigurare. În: Revista de Drept Comercial, nr.10, 2004, p. 121- 127.
44. Moscaliciuc I. Evoluția Codului legislativ penal privind protecția penală a consumatorilor în Republica Moldova. În: Revista Națională de Drept, nr. 4, 2007, p. 73-81.
45. Paisant G. Les clauses abusives et la présentation des contrats dans la loi. Paris: Art Salon, 1995.
46. Paisant G. Les nouveaux aspects de la lutte contre les clauses abusives. Lion: ABC.
47. Pena A. Clauzele abuzive în contractele de credit. Practică judiciară. București: Hamangiu, 2017.
48. Picod Y., Davo E. Droit de la consommation. Toulouse: Armand Colin, 2005.
49. Plotnic O. Apariția și evoluția conceptului de ”clauză abuzivă”. În: Revista Națională de Drept, nr.9, 2011, p. 11-17.
50. Popa I.-F. Obligația de securitate - mijloc de protecție a consumatorului. București: Lumina Lex, 2003.
51. Popa I.-F. Reprimarea clauzelor abuzive. București: Lumina Lex, 2004.
52. Prip F. Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor contractelor de consum. Cluj: Arfa.
53. Rahman M. Recent trends in consumer protection law in Europe: a comparative study. In: Indian Journal of International Law, nr. 4, 1989, p. 375-384.
54. Stănciulescu L., Nemes V. Dreptul contractelor civile și comerciale. București: Lumina Lex, 2013.
55. Stătescu C., Bârsan C. Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. București: Lumina Lex, 1995.
56. Terre F., Simler P. Droit civile. Paris: Dalloz, 2002.
57. Tița N. Contractul de adeziune și contractul încheiat cu consumatorii. Clauzele externe și clauzele neuzuale. Clauzele nescrise în Contractul de adeziune și contractul încheiat cu consumatorii. În: Revista Universul Juridic, 2018, nr. 2, București, p. 25-31.

58. Trochu M. Les clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs dans la Directive n. 93/13/CEE du 5 avril 1993. Paris: Cartier, 1998.
59. Tudoriu F., Popirtac C.A. Drepturile consumatorului. O provocare pentru afaceri. București: Universul Juridic, 2013.
60. Ungureanu C. T. Drept Internațional privat. Protecția consumatorilor și răspunderea pentru produsele nocive. București: Lumina Lex, 1999.
61. Vasilescu P. Consumerismul contractual. Repere pentru o teorie generală a contractelor de consum. Cluj-Napoca: Sfera Juridică, 2006.
62. Zaharia S. Codul consumului – prezentare sistematică a cadrului legislativ reglementat privind protecția consumatorului. București: universul Juridic, 2005.
63. Карапетов А.Г. Экономический анализ права. Москва: Статут, 2016.
64. Карапетов А.Г., Савельев А.И. Свобода договора и ее пределы. Москва: Статут, 2012.

Site Internet

65. Cauza nr. 2ra-632/20 din 26 august 2020.
<http://jurisprudenta.csj.md/> (accesat 27.04.2023).
66. Cazac O. Adnotare la art. 1. Codul civil Adnotat.
animus.md/adnotari/1/ (accesat 27.04.2023).
67. Directiva Comisiei Comunităților Europene nr. 93/13 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii din 05 aprilie 1993. În: Jurnalul oficial al Comunității Europene, nr.95 din 21.04.1993.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=celex:31993L0013> (accesat 14.03.2023).
68. Code de la consommation de la République Française.
<http://www.legifrance.gouv.fr> (accesat 15.04.2023).
69. Unfair terms in English contract law, From Wikipedia, the free encyclopedia (trad).
https://en.wikipedia.org/wiki/Unfair_terms_in_English_contract_law (accesat 14.03.2023).
70. Rodriguez-Yong C. The doctrines of unconscionability and abusive clauses a common point between civil and common law legal traditions.
<https://ouclf.law.ox.ac.uk/the-doctrines-of-unconscionability-and-abusive-clauses-a-common-point-between-civil-and-common-law-legal-traditions/> (accesat 14.03.2023).